

Udskriftsdato: 15. december 2025

BEK nr 1088 af 25/11/2012 (Historisk)

Bekendtgørelse om undervisningsplan for køreuddannelsen til lille bus med stort påhængskøretøj

Ministerium: Transportministeriet

Journalnummer: Justitsmin.,
Rigspolitiet, j.nr. 2007-9050-2

Senere ændringer til forskriften

BEK nr 1522 af 10/12/2015 - BEK nr 1304 af 27/11/2017

Bekendtgørelse om undervisningsplan for køreuddannelsen til lille bus med stort påhængskøretøj¹⁾

I medfør af § 56, stk. 5, § 64, stk. 5, og efter bemyndigelse i henhold til § 134 b i færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1055 af 9. november 2012, fastsættes:

§ 1. Undervisning af elever med henblik på erhvervelse af kørekort til kategori D1/E skal foregå i overensstemmelse med undervisningsplanen for køreuddannelsen til lille bus med stort påhængskøretøj (kategori D1/E), der er optaget som bilag til denne bekendtgørelse.

Stk. 2. Der kan først aflægges køreprøve efter den 18. januar 2013.

§ 2. Bekendtgørelsen træder i kraft den 28. november 2012.

Rigspolitiet, den 25. november 2012

JENS HENRIK HØJBJERG

/ Thorkild Fogde

- ¹⁾ Bekendtgørelsen indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/126/EF af 20. december 2006 om kørekort, EU-tidende 2006, nr. L 403, side 18, som senest ændret ved Kommissionens direktiv 2011/94/EU af 28. november 2011 om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/126/EF om kørekort, EU-tidende 2011, nr. L 314, side 31.

INDHOLDSFORTEGNELSE

0. INDLEDNING

1. PÅHÆNGSKØRETØJETS INDRETNING, UDSTYR OG DOKUMENTER MV.

- 1.1 Styreapparatet
- 1.2 Bremses
 - 1.2.1 Driftsbremses
 - 1.2.2 Nødbremse
 - 1.2.3 Parkeringsbremses
 - 1.2.4 Supplerende bremses
 - 1.2.5 Kontrol af bremses
 - 1.2.6 Lovbestemmelser i øvrigt om bremses
- 1.3 El-anlæg, lygter, reflekser mv.
 - 1.3.1 El-anlæggets funktion, lygter og reflekser
- 1.4 Bærende dele
 - 1.4.1 Bærende deles funktion mv.
- 1.5 Motor, transmission samt energi- og miljørigtig kørsel
 - 1.5.1 Energi- og miljørigtig kørsel
- 1.6 Karrosseri og opbygning mv.
 - 1.6.1 Karrosseri, opbygning og dets fastgørelse
 - 1.6.2 Tilkoblingsanordninger
- 1.7 Indre indretning, udsyn og særligt udstyr
- 1.8 Kontrolapparat (fartskriver)
- 1.9 Vogntogets sammenkobling og dokumenter
 - 1.9.1 Lovbestemmelser om sammenkobling
 - 1.9.2 Registrerings- og koblingsattest
- 1.10 Særlige køretøjer og forhold
 - 1.10.1 Ikke-registreringspligtige påhængskøretøjer
 - 1.10.2 Større påhængskøretøjer
- 1.11 Bussens betjeningsudstyr
 - 1.11.1 Betjeningsudstyr
- 1.12 Forebyggende vedligeholdelse og nødvendig reparation
 - 1.12.1 Vedligehold mv.

2. INDLEDENDE ØVELSER PÅ VEJ

- 2.1 Forberedelse til kørsel
 - 2.1.1 Eftersyn, indstilling mv.
- 2.2 Vogntogs spejle
- 2.3 Igangsætning og standsning ved kørebanekant
 - 2.3.1 Start, gearbetjening, igangsætning og bremsning
- 2.4 Højresving om hjørner
 - 2.4.1 Færdigheder ved svingning
- 2.5 Baglæns kørsel med målbremssning
 - 2.5.1 Orientering og bedømmelse af vogntogets længde

3. KØRETØJERS MANØVRE-EGENSKABER

3.1 Manøvre-egenskaber mv.

3.1.1 Generelt om forskellige køretøjers manøvre-egenskaber mv.

4. TRAFIKANTADFÆRD

4.1 Trafikantadfærd mv.

4.1.1 Opfattelse, reaktion, syn, helbred, andre trafikanter samt adfærd og holdninger mv.

5. VEJFORHOLD

5.1 Vejforhold mv.

5.1.1 Risikoforhold og vejenes sikkerhedsmæssige udformning mv.

6. GRUNDREGLER FOR KØRSEL MED VOGNTOG, HERUNDER DIMENSIONER, VÆGT OG BELÆSNING

6.1 Anvisninger for færdslen

6.1.1 Anvisninger for færdslen mv.

6.2 Vogntogets bredde, længde, højde, vægt mv.

6.2.1 Vogntogets bredde

6.2.2 Vogntogets længde

6.2.3 Vogntogets højde

6.2.4 Vogntogets vægt

6.2.5 Gods

6.2.6 Færdselsulykke

6.2.7 Forsikringspligt

6.2.8 Overladelse af køretøj til andre

6.3 Køre- og hviletidsbestemmelser samt anvendelsen af kontrolapparatet

6.3.1 Køre- og hviletidsbestemmelser mv.

6.4 Persontransport mv.

6.4.1 Vejkort og persontransport

7. UDVIDEDE ØVELSER PÅ VEJ

8. SÆRLIGE RISIKOFORHOLD I TRAFIKKEN

9. MANØVRER PÅ KØRETEKNISK ANLÆG

10. FORBEREDELSE TIL KØREPRØVE

10.1 Betingelser for at få kørekort

10.1.1 Køreundervisning

10.1.2 Indstilling til køreprøve

10.1.3 Kørekortkategori og førerret

10.2 Køreprøvens gennemførelse

10.2.1 Krav ved køreprøven

10.2.2 Teoriprøven

10.2.3 Den praktiske prøve

10.3 Lovbestemmelser i øvrigt om kørekort

10.3.1 Kørekortets gyldighed

10.3.2 Inddragelse og generhvervelse af kørekort

0. INDLEDNING

Det overordnede mål for køreuddannelsen til kategori D1/E er:

- 1) at give eleverne indsigt i og forståelse for de farer og vanskeligheder, de som førere af vogntog møder i færdslen, samt give dem viden om de færdselsregler og andre lovbestemmelser, der har betydning i denne forbindelse,
- 2) at give eleverne et sådant kendskab til vogntog og deres betjening, at de kan konstatere opståede mangler af betydning for sikkerheden,
- 3) at give eleverne færdighed i at bedømme færdslen kritisk og føre vogntog uden fare for sig selv og andre.

Køreuddannelsen til kategori D1/E skal i øvrigt opfattes som en overbygning på køreuddannelsen til kategori D1. Derfor må undervisningen til kategori D1/E først påbegyndes, når grundlaget er i orden, dvs. når eleven har erhvervet kørekort til kategori D1. Kørelæreren skal dog ved repetition af lærestoffet til de respektive kategorier sikre sig, at eleven fortsat er i besiddelse af de grundlæggende kundskaber og færdigheder, i det omfang de har betydning for kørsel med stort påhængskøretøj, således som det fremgår af bemærkningerne til delmålene.

Denne undervisningsplan indeholder en nærmere specificering af uddannelsesmålene opdelt i hovedafsnit og underafsnit.

Hvert hovedafsnit indledes med en kort beskrivelse af undervisningens formål. Derefter følger en opdeling i underafsnit med angivelse af hovedmål og detaljerede delmål. Delmålene udgør de egentlige retningslinjer for såvel undervisningen som bedømmelse ved køreprøven, idet de nøjere klarlægger hvad eleven skal vide og kunne efter endt undervisning.

Til præcisering af præstationskravene til eleven er anvendt følgende udtryk i delmålsbeskrivelserne:

Eleven skal

- 4) have kendskab til, vil sige, at eleven skal være så vidt orienteret om et emne, at det ikke er ukendt for eleven, eller at det kan understøtte og lette forståelsen af en efterfølgende mere målrettet og grundigere undervisning,
- 5) udpege, vil sige, at eleven i praksis skal kunne lokalisere bestemte køretøjsdele, herunder betjeningsudstyr,
- 6) aflæse og forstå betydningen af, vil sige, at eleven i praksis skal kunne anvende instrumenter og kontrollys i køretøjet, forstå betydningen af disse og reagere i nødvendigt omfang,
- 7) kontrollere, vil sige, at eleven uden brug af værktøj i praksis skal kunne undersøge og tage stilling til om de i de pågældende kontrolafsnit anførte krav til påhængskøretøjet er opfyldt, herunder kunne forklare hvordan kontrollen udføres,
- 8) angive årsager til, indhold eller betydning af, vil sige, at eleven skal kunne finde de korrekte svar blandt flere mulige på spørgsmål om vejafmærkning, indholdet af en lovbestemmelse og lignende, samt andre forhold af væsentlig betydning,
- 9) beherske orienterings- og manørefærdigheder samt andre færdigheder, vil sige, at eleven i praksis skal kunne orientere sig kritisk, håndtere køretøjets betjeningsudstyr korrekt, udføre manøvrer fejlfrit samt udføre andre færdigheder korrekt,
- 10) opfatte og bedømme, vil sige, at eleven skal kunne bemærke bestemte forhold i en færdselssituation eller på billeder, forstå forholdets betydning og hvordan man reagerer herpå, eller finde de korrekte svar blandt flere mulige på spørgsmål om de pågældende forhold,
- 11) genkende, vil sige, at eleven i praksis skal kunne genkende betydningen af anvisninger for færdslen, og efterleve betydningen af disse,

- 12) reagere hensigtsmæssigt, vil sige, at eleven i praksis skal kunne føre vogntoget og ændre hastighed, placering eller kørselsretning i overensstemmelse med færdselsreglerne, hensynet til sikkerheden og trafikafviklingen,
- 13) ved øvelse opnå erfaring om, vil sige, at eleven under kørsel med vogntoget på køreteknisk anlæg får lejlighed til at konstatere vogntogets reaktioner under udførelse af bestemte manøvrer,
- 14) opnå nogen færdighed i, vil sige at eleven under kørsel med vogntoget på køreteknisk anlæg skal kunne betjene vogntoget korrekt, uden at manøvren som helhed kræves fejlfrit udført og
- 15) ved øvelse opnå færdighed i, vil sige, at eleven under kørsel med vogntoget på køreteknisk anlæg skal kunne udføre manøvrer korrekt.

I delmålsbeskrivelserne kan præstationskravene kombineres eller kravene kan anvendes delvist. Fx er der i præstationskravet »genkende og angive betydningen af« anvendt beskrivelser fra to præstationskrav.

Præstationskravet »angive årsager til, indhold eller betydning af« anvendes ved teoriprøven.

Præstationskravet »genkende« anvendes ved den praktiske prøve.

Ved **teoriprøven** skal eleven ud fra situationer på billeder kunne »angive betydningen af« fx vejafmærkning, ved at finde de korrekte svar blandt flere mulige.

Ved den **praktiske prøve** skal eleven i en færdselssituation kunne »genkende« fx vejafmærkning og efterleve betydningen af disse.

Der er ved målbeskrivelserne ikke skelnet skarpt mellem teoretisk og praktisk undervisning. Dette skyldes hensynet til, at teoretisk og praktisk undervisning skal integreres i størst muligt omfang, og at kørelæreren derfor stilles mere frit i valget af undervisningsmetode og undervisningssituation.

En skarp skelnen mellem teori og praksis er i øvrigt mindre hensigtsmæssig, idet megen praktisk undervisning, dvs. undervisning i praktiske færdigheder, udmærket kan indlæres i et teorilokale med de rette hjælpemidler, og en del teoriundervisning, dvs. undervisning i teoretiske emner med fordel kan formidles under praktiske øvelser i færdslen.

Definitioner

Eleven skal have kendskab til følgende definitioner:

- 16) Påhængskøretøj er et køretøj, der efter sin indretning er bestemt til at blive trukket af et andet køretøj.
- 17) Påhængskøretøjer inddeles i
 - a) Påhængsvogn, der hovedsagelig er indrettet til befordring af personer eller gods.
 - b) Sættevogn, der hovedsagelig er indrettet til befordring af personer eller gods, og som kobles til det trækkende køretøj således, at køretøjet og/eller dets last delvis hviler på det trækkende køretøj.
 - c) Påhængsredskab (registreringspligtigt), der er et andet påhængskøretøj end påhængsvogn og sættevogn, fx en campingvogn.
- 18) Et påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på over 750 kg anses her som et stort påhængskøretøj.
- 19) En bil med tilkoblet påhængskøretøj kaldes et vogntog.

Påhængskøretøj kan efter særlige regler sammenkobles med et trækkende køretøj på følgende måder:

- 20) Fast kombination.
- 21) Variabel kombination.
- 22) Synsfri sammenkobling.

1. PÅHÆNGSKØRETØJETS INDRETNING, UDSKYR OG DOKUMENTER MV.

Formålet med undervisningen er at give eleven en sådan viden om påhængskøretøjets indretning, udstyr og dokumenter samt en sådan forståelse af påhængskøretøjets funktioner, at det letter indlæringen af en korrekt og skånsom behandling af påhængskøretøjet/vogntoget og en sikker udførelse af de forskellige manøvrer.

Undervisningen har desuden til formål at gøre eleven bekendt med de vigtigste lovbestemmelser om påhængskøretøjets udstyr, således at eleven selv kan konstatere, om det er i lovlig stand. Eleven skal endvidere have en sådan forståelse af de tegn på fejl og mangler, der røber sig gennem vogntogets funktioner og reaktioner, at eleven kan afgøre, om den påtænkte eller igangværende kørsel med vogntoget er lovlig og forsvarlig.

Afsnittene 1.1 - 1.7 omhandler hovedsageligt påhængskøretøjer indtil 3.500 kg tilladt totalvægt.

Det skal i øvrigt fremhæves i undervisningen, at de i delmålene anførte fremgangsmåder for kontrol og afprøvning af udstyr ikke er udtømmende eller dækkende for alle tænkelige systemer, og at eleven må være opmærksom på stadige ændringer af påhængskøretøjets indretning samt af lovbestemmelserne.

Undervisningen har endelig til formål at gøre eleven bekendt med lovbestemmelser om de vigtigste administrative dokumenter i forbindelse med vogntogets benyttelse.

1.1 Styreapparatet

Da styreapparat sædvanligvis ikke forefindes på påhængskøretøj til kategori D1, indeholder afsnittet ikke hoved- og delmål.

1.2 Bremses

Hovedmål

Eleven skal lære om bremsernes funktion og om tegn på fejl, der har betydning for færdselssikkerheden.

Eleven skal endvidere kunne konstatere, om lovkrav til bremserne er opfyldt samt kunne de vigtigste lovbestemmelser om bremserne.

Delmål

1.2.1 Driftsbremser

Eleven skal have kendskab til bremsesystemet og dets funktion:

- 1) Driftsbremsen på påhængskøretøj med tilladt totalvægt på højst 3.500 kg til bus er normalt en påløbsbremse.
- 2) Påløbsbremsen aktiveres ved at påhængskøretøjet presses frem mod bussen, når denne bremses. Jo kraftigere bussen bremses des kraftigere presses påhængskøretøjet mod bussen (påløbskraften) og des kraftigere bremses påhængskøretøjet.
- 3) Ved bakning på ujævn vej eller op ad bakke kan trykket mod påhængskøretøjet blive så stort, at bremsen aktiveres. Dette kan eventuelt undgås ved hjælp af en særlig bakspærreanordning.
- 4) Påløbskraften overføres til hjulbremserne via stødstangen i påløbsarrangementet, bremsestænger og bremsekabler. Jo større påløbskraften er, des længere trykkes stødstangen tilbage.
- 5) Påløbsarrangementet er normalt forsynet med en dæmperanordning, der dæmper stødstangens bevægelse.
- 6) Stødstangen har en begrænset vandring (slaglængde). Hvis stødstangen kan trykkes i bundstilling, vil bremsekraften aftage væsentligt og til sidst helt ophøre.

- 7) Driftsbremsen kan også bestå af et system, der er tilsluttet driftsbremsen på bussen og hvor påhængskøretøjets bremses aktiveres enten via elektriske signaler eller et særligt hydraulisk system.

1.2.2 Nødbremse

Der er ikke krav om nødbremse på påhængskøretøj.

1.2.3 Parkeringsbremses

Eleven skal have kendskab til følgende funktioner:

- 1) Parkeringsbremsen virker på hjulbremsesne gennem særlige mekaniske forbindelser (wirer eller stænger).

1.2.4 Supplerende bremses

Der er sædvanligvis ikke supplerende bremses på påhængskøretøj til kategori D1.

1.2.5 Kontrol af bremses

Eleven skal kunne kontrollere, om følgende forhold ved bremsesne er opfyldt:

- 1) Stødstangen må ikke kunne trykkes til bundstilling. Dette kontrolleres ved at køre langsomt frem, foretage en almindelig opbremsning og fastholde bremsestillingen ved at aktivere bilens parkeringsbremse. Ved denne manøvre skal der som hovedregel fortsat være afstand mellem koblingshovedet og den faste del af påløbsdelen (hvilket fx konstateres ved at klemme beskyttelsesbælgen sammen og føle den nævnte afstand).
- 2) Bremsesystemet skal have tilstrækkelig virkning. Dette kontrolleres ved at forsøge at trække påhængskøretøjet mens parkeringsbremsen er fuldt aktiveret.
- 3) Wirer, bremsestænger og lignende skal være sikrede og ubeskadigede.
- 4) Eventuel hydraulisk bremsekraftoverføring skal være tæt.
- 5) Parkeringsbremsens betjeningsgreb skal kunne aktiveres let, og skal kunne fastholdes i aktiveret stilling.

Tegn på fejl ved bremses

Eleven skal kunne angive årsager til følgende tegn på fejl ved bremsesne og udpege, hvor fejlene kan opstå:

- 6) For lang vandring i stødstangen kan skyldes manglende justering af hjulbremsesne.
- 7) Hvis påhængskøretøjet støder til bussen under opbremsning, kan det være tegn på, at bremsesne ikke virker.
- 8) Hvis påhængskøretøjets bremses »hugger«, kan det være tegn på fejl ved dæmperen.

1.2.6 Lovbestemmelser i øvrigt om bremses

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser og forhold:

- 1) Påhængskøretøjet skal være forsynet med driftsbremse og parkeringsbremse (visse mindre påhængskøretøjer kan dog være uden bremses).
- 2) Driftsbremsen skal virke på alle hjul og kunne bremse påhængskøretøjet sikkert, hurtigt og virksomt ved alle hastigheder og belastninger.
- 3) Driftsbremsen skal være således indrettet at påhængskøretøjet automatisk bremses i tilfælde af brud på tilkoblingsanordningen mellem bus og påhængskøretøj. Dette sker sædvanligvis ved hjælp af en kæde eller wire mellem bus og påhængskøretøj (sikkerhedskæde).

- 4) På en-akslet påhængskøretøj med tilladt totalvægt på indtil 1.500 kg kræves dog ikke, at sikkerhedskæden aktiverer bremserne. På påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på højst 750 kg, der ikke er forsynet med bremses, kræves der ingen sikkerhedskæde.
- 5) Driftsbremsen skal kunne aktiveres ved normal afbremsning af det trækkende køretøj.
- 6) Parkeringsbremsen på påhængskøretøjet skal kunne holde dette standset på hældende vej (18 %) og skal kunne blive stående tilspændt.
- 7) Parkeringsbremsen på bussen skal kunne holde vogntoget standset på hældende vej (12 %) og skal kunne blive stående tilspændt.

1.3 El-anlæg, lygter, reflekser mv.

Hovedmål

Eleven skal lære om det elektriske anlægs funktion.

Eleven skal endvidere kunne kontrollere om lovkrav til lygter, reflekser mv. er opfyldt samt kunne de vigtigste lovbestemmelser om el-anlæg, lygter og reflekser.

Delmål

1.3.1 El-anlæggets funktion, lygter og reflekser

Eleven skal have kendskab til følgende forhold:

- 1) Lygterne på et påhængskøretøj skal være elektrisk forbundet til de tilsvarende lygter på bussen.

Lovbestemmelser om påbudte lygter og reflekser

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 2) Et påhængskøretøj må kun være forsynet med påbudte eller tilladte lygter og reflekser.
- 3) De påbudte lygter og reflekser omfatter:
 - a) to lygter med positionslys, såfremt påhængskøretøjets bredde overstiger 1,6 m,
 - b) to lygter med baglys,
 - c) to lygter med stoplys,
 - d) to blinklygter bagpå,
 - e) mindst én nummerpladelygte,
 - f) to godkendte og mærkede hvide fremadvendende reflekser, og
 - g) to godkendte og mærkede røde bagudvendende trekantede reflekser anbragt med spidsen opad.
- 4) På påhængskøretøj, der er bredere end 2,1 m, skal der desuden være to fremadrettede og to bagudrettede markeringslygter henholdsvis med hvidt og rødt lys, der tydeligt kan ses i 300 m's afstand uden at blænde.
- 5) Positionslyset skal være hvidt og skal tydeligt kunne ses i mindst 300 m's afstand uden at blænde.
- 6) Baglygterne skal have rødt lys, der tydeligt kan ses i mindst 300 m's afstand uden at blænde.
- 7) Påhængskøretøjer skal være forsynet med godkendte og mærkede gule sidereflekser og, såfremt påhængskøretøjets totallængde er længere end 6 m også godkendte og mærkede gule sidemarkeringslygter, der er fordelt på påhængskøretøjets sider.
- 8) Sidemarkeringslygter skal tydeligt kunne ses i mindst 300 m's afstand uden at blænde.
- 9) Ældre påhængskøretøjer kan være forsynet med enten sidereflekser eller sidemarkeringslygter.
- 10) Nummerpladelygter skal belyse nummerpladen så den tydeligt kan læses i mindst 20 m's afstand.

Lovbestemmelser om tilladte lygter og reflekser

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelse:

11) De tilladte lygter og reflekser omfatter:

- a) Baklygter, arbejdslygter, ekstra baglygter, ekstra fremadrettede og bagudrettede markeringslygter, ekstra sidemarkeringslygter, tågebaglygter, sideblinklygter, forblinklygter, ekstra bagblinklygter, ekstra stoplygter, havariblink og ekstra reflekser.

Kontrol af lygter mv.

Eleven skal kunne kontrollere, om følgende forhold ved påbudte lygter og reflekser er opfyldt:

- 12) Alle lygter og reflekser skal være hele og rene, og alle lygter skal kunne lyse.
- 13) Stoplygterne skal give væsentligt kraftigere lys end baglygterne.
- 14) Blinklygterne skal blinke med gult lys, der tydeligt kan ses i sollys.
- 15) Nummerpladelygter skal have hvidt lys, der kan belyse nummerpladen.
- 16) Lygter i et lygtepar skal have ens farve og lysstyrke.
- 17) Bagudvendende reflekser skal være trekantede og anbragt med spidsen opad.

Tegn på fejl ved lygter

Eleven skal kunne angive årsager til følgende tegn på fejl ved lygterne og udpege, hvor fejlene kan opstå:

- 18) Lygter, der ikke virker eller virker forkert, kan skyldes fejl (dårlig forbindelse) i elstikket mellem bus og påhængskøretøj.

Eleven skal kunne angive følgende årsager til tegn på fejl ved lygter mv.:

- 19) Hvis blinklygterne blinker væsentligt hurtigere end sædvanligt, er det normalt tegn på, at en eller flere blinklygter ikke virker.

1.4 Bærende dele

Hovedmål

Eleven skal lære om de bærende deles funktion og om tegn på fejl, der har betydning for færdselssikkerheden.

Eleven skal endvidere kunne konstatere om lovkrav til de bærende dele er opfyldt samt kunne de vigtigste lovbestemmelser om bærende dele.

Delmål

1.4.1 Bærende deles funktion mv.

Eleven skal have kendskab til følgende forhold og funktioner:

- 1) Påhængskøretøjers bærende dele omfatter følgende:
 - a) Chassis/selvbærende konstruktioner,
 - b) hjulophæng, som består af aksler/bogier, fjederkonsoller, fjederbolte, lasker, fjedre og støddæmpere, og
 - c) hjul, som består af hjullejer, fælge og dæk.
- 2) Påhængskøretøjets vægt overføres til vejen gennem de bærende dele.
- 3) Fjedersystemets funktion er sammen med eventuelle støddæmpere at udjævne eller optage de kræfter, der opstår ved kørsel på ujævn vej, samt sikre hjulenes kontakt med vejbanen.
- 4) Affjedring med bladfjedre og gummifjedre er de almindeligste fjedersystemer.

Eleven skal kunne angive betydningen af følgende forhold:

- 5) Et dæk kan være opbygget som diagonaldæk eller radialdæk.

Risikoforhold

- 6) Kørsel med dæk, der ikke er beregnet til det aktuelle køretøj og det aktuelle kørselsformål, medfører risiko for dækskader og eventuel dæksprængning.
- 7) Kørsel med dæk, der er beskadiget kan ligeledes medføre risiko for dæksprængning. Dæksprængningen vil som regel ske ved høj hastighed og derfor er konsekvenserne så meget desto værre.
- 8) Fejl i bærende dele (hjulophæng, lejer, mv.) medfører risiko for sammenbrud.
- 9) Manglende afbremsning af køretøj ved hjulskift, medfører risiko for skade på køretøj og personer.

Kontrol af bærende dele

Eleven skal kunne kontrollere, om følgende forhold ved bærende dele er opfyldt:

- 10) Dæk skal på alle hjul have mindst 1,6 mm dybde i slidbanens hovedmønster. Sliddet bør ikke være ujævnt og dækket skal være uden beskadigelser.
- 11) Dækformen må ikke være unormal.
- 12) Chassisrammen og trækstangen må ikke være deformeret, revnet eller beskadiget i øvrigt.

Lovbestemmelser i øvrigt om bærende dele

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 13) I hjulophænget som helhed eller i dets enkelte dele må der ikke på grund af slid eller lignende forekomme væsentligt slør.
- 14) Dæk, fælge og hjullejer skal være ubeskadigede.
- 15) Dæk skal være pumpet op til et lufttryk efter fabrikantens forskrifter.
- 16) Dæk på samme aksel skal sammenlagt have en bæreevne som mindst skal svare til det tilladte akseltryk. Bæreevnen fremgår af dækmærkningen. Dæk skal desuden være af en dimension og udformning, der svarer til fælgen.
- 17) Dæk på samme aksel skal være af samme dimension og type (bortset fra nødreservehjul).
- 18) Påhængskøretøjet skal være affjedret på alle aksler.

Tegn på fejl ved bærende dele

Eleven skal kunne angive årsager til følgende tegn på fejl ved bærende dele og kunne udpege, hvor fejlene kan opstå:

- 19) Ujævnt/skævt dækslid kan skyldes fejl i affjedringssystemet, ubalance i hjulene eller forkert dæktryk. Ved påkørsel af kantsten eller lignende vil der kunne opstå skader på dækket (slidbane og karkasse).
- 20) Unormal dækform ved vejbanen eller unormalt varmt dæk efter nogen tids kørsel tyder på ukorrekt dæktryk, som i længden kan ødelægge dækket. Dæktrykket bør i så fald tjekkes ved brug af dæktryksmåler.
- 21) Revner i malingen eller koncentrerede rustdannelser (ruststriber) på chassisramme eller fjedre kan skyldes brud. Rustdannelser omkring bolte og nitter tyder på, at de har løsnet sig på grund af slid eller manglende vedligeholdelse.

1.5 Motor, transmission samt energi- og miljørigtig kørsel

Hovedmål

Eleven skal lære om de særlige miljømæssige problemer ved kørsel med vogntog.

Delmål

1.5.1 Energi- og miljørigtig kørsel

Eleven skal have kendskab til følgende forhold:

- 1) Ved kørsel med påhængskøretøj vil bussens motor belastes yderligere især ved acceleration og kørsel op ad bakker. Det er derfor vigtigt at skifte til passende gear, således at motoren ikke sejtrækker.

I øvrigt repetition efter afsnittet »Energi- og miljørigtig kørsel« i afsnit 1.5.1 i undervisningsplanen for køreuddannelsen til kategori D.

1.6 Karrosseri og opbygning mv.

Hovedmål

Eleven skal lære om påhængskøretøjets karrosseri, opbygning og tilkoblingsanordning.

Eleven skal kunne de vigtigste lovbestemmelser om påhængskøretøjets karrosseri, opbygning og tilkoblingsanordning.

Delmål

1.6.1 Karrosseri, opbygning og dets fastgørelse

Eleven skal have kendskab til følgende betegnelser:

- 1) Karrosseri og opbygning omfatter det, der er monteret ovenpå chassisrammen (varelad, varekasse eller karrosseri til beboelse) eller selvbærende karrosseri.

Eleven skal kunne kontrollere følgende forhold:

- 2) At døre til eventuelt lastrum er forsvarligt lukkede/fastgjort.
- 3) At eventuel pressening er tilspændt.
- 4) At eventuel last er placeret og fastgjort forsvarligt (se afsnit 6.2.5).

Risikoforhold ved opbygninger

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold:

- 5) Et påhængskøretøj med høj opbygning (fx en campingvogn) er særlig sidevindsfølsom med øget risiko for ustabil kørsel samt væltning i sving.

Lovbestemmelser om karrosseri og opbygning

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser og forhold:

- 6) Karrosseri og opbygning skal være solidt fastgjort til påhængskøretøjets bærende dele.
- 7) Karrosseri og opbygning skal være uden skarpe kanter eller udragende dele, der kan være til unødigt fare for andre trafikanter.
- 8) Påhængskøretøjets hjul skal være således afskærmet, eventuelt ved karrosseriets udformning, at andre trafikanter er beskyttet mod stænk.

1.6.2 Tilkoblingsanordninger

Eleven skal have kendskab til følgende:

- 1) Tilkoblingsanordningen er normalt en kuglekobling.
- 2) Kuglekobling består af en koblingsdel fastgjort til henholdsvis bussen og påhængskøretøjets trækstang.
- 3) Bussens koblingsdel er udformet som en kugle.

- 4) Påhængskøretøjets koblingsdel er udformet som en kugleskål med låseanordning.
- 5) Tilkoblingsanordning kan endvidere bestå af en redskabskobling.

Kontrol af tilkoblingsanordninger

Eleven skal kunne kontrollere, om følgende krav til tilkoblingsanordningen er opfyldt:

- 6) Væsentligt slør må ikke forekomme mellem bussens koblingsdel og påhængskøretøjets koblingsdel, bedømt ved visuel kontrol af slidmærker på koblingsdelene og eventuelt ved kontrol af slidindikator på påhængskøretøjets koblingsdel.
- 7) Aftagelig del af tilkoblingsanordning skal være korrekt monteret og sikret.

Lovbestemmelser og forhold i øvrigt om tilkoblingsanordninger

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser og forhold:

- 8) Tilkoblingsanordning skal være solidt fastgjort til køretøjets bærende dele. Boltforbindelser skal være sikret mod adskillelse.
- 9) Tilkoblingsanordning skal være forsynet med mekanisk sikring, der hindrer, at koblingen utilsigtet kan udløses.
- 10) Koblingsdelen på bussen (godkendt og monteret efter særlige regler) og koblingsdelen på påhængskøretøjet skal være beregnet til indbyrdes sammenkobling.
- 11) De sammenkoblede koblingsdele skal have tilstrækkelig indbyrdes bevægelighed.
- 12) Det skal være registreret i Køretøjsregisteret, at bussen har en tilkoblingsanordning.

1.7 Indre indretning, udsyn og særligt udstyr

Der er sædvanligvis ikke særligt udstyr på påhængskøretøj til kategori D1.

1.8 Kontrolapparat (fartskriver)

Bestemmelserne om kontrolapparat for vogntog er indeholdt i bestemmelserne for kategori D1.

1.9 Vogntogets sammenkobling og dokumenter

Hovedmål

Eleven skal lære bestemmelserne om sammenkobling og vogntogets dokumenter. Eleven skal endvidere lære, hvornår disse dokumenter skal medbringes.

Delmål

1.9.1 Lovbestemmelser om sammenkobling

Lovbestemmelser om sammenkobling.

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 1) Til en bus må kobles ét påhængskøretøj, såfremt bussen er registreret til dette.
- 2) En bus kan være registreret til at måtte sammenkobles med et registreringspligtigt påhængskøretøj enten i fast kombination eller i variabel kombination og for påhængskøretøjer med en tilladt totalvægt på ikke over 3.500 kg tillige ved synsfri sammenkobling.
- 3) Fast kombination vil sige, at bussen er registreret til at trække ét bestemt påhængskøretøj. Påhængskøretøjets registreringsnummer skal da være anført på bussens registreringsattest. Forud for registreringen skal bussen og påhængskøretøjet være synet i kombination med hinanden hos en synsvirksomhed.

- 4) Variabel kombination vil sige, at bussen er registreret til at trække flere bestemte påhængskøretøjer, hvilket da skal være anført på bussens koblingsattest. Forud for registreringen skal bussen sammen med de pågældende påhængskøretøjer være synet hos en synsvirksomhed.
- 5) Synsfri sammenkobling vil sige, at bus og påhængskøretøj kan sammenkobles uden forudgående samlet syn hos en synsvirksomhed. Bussen og påhængskøretøjet skal dog hver for sig være godkendt og registreret til synsfri sammenkobling. På grundlag af registreringsattesterne kan føreren afgøre om bus og påhængskøretøj lovligt kan kobles sammen, herunder, at påhængskøretøjets faktiske totalvægt ikke overstiger den anførte største påhængskøretøjsvægt. Ved den praktiske sammenkobling kan føreren afgøre, om vogntogets længde og påhængskøretøjets bredde opfylder bestemmelserne.

Sammenkobling

Eleven skal på grundlag af registrerings- og/eller koblingsattester kunne kontrollere lovligheden af følgende sammenkoblinger:

- 6) Fast kombination, hvor bus og påhængskøretøj er synet og godkendt sammen.
- 7) Variabel kombination, hvor bussen er registreret til at trække flere bestemte påhængskøretøjer.
- 8) Synsfri sammenkobling af bus og påhængskøretøj.

Eleven skal beherske følgende færdigheder ved tilkobling:

- 9) Sammenkoble bus og påhængskøretøj ved at anbringe påhængskøretøjets kugleskål på bussens koblingskugle således, at sikringsanordningen aktiveres, herunder kontrol af slidindikatoren.
- 10) Fastgøre sikkerhedskæde.
- 11) Tilslutte elforbindelsen og efterse, at påhængskøretøjets lys virker.
- 12) Hæve og fastspænde evt. støttehjul.
- 13) Frigøre parkeringsbremsen på påhængskøretøjet inden kørslen.

Eleven skal tilsvarende kunne beherske at frakoble påhængskøretøjet, herunder kunne afbremse dette.

1.9.2 Registrerings- og koblingsattest

Eleven skal have kendskab til følgende dokumenter og lovbestemmelser mv.:

- 1) For at en bus og et påhængskøretøj kan anvendes, skal de være registreret og der skal være udstedt registreringsattester.
- 2) Registreringsattest, hvoraf fremgår bussens egenvægt/køreklare vægt, dens tilladte totalvægt samt eventuelt hvilken størrelse påhængskøretøj, der må kobles til den.
- 3) Påhængskøretøjets registreringsattest, hvoraf fremgår påhængskøretøjets egenvægt og tilladte totalvægt.
- 4) Koblingsattest, der anvendes ved variabel kombination.
- 5) På grundlag af registreringsattester kan føreren afgøre, om bus og påhængskøretøj må sammenkobles.
- 6) Ved kørsel med påhængskøretøj skal bussens og påhængskøretøjets registreringsattester medbringes. Såfremt der for bussen er udfærdiget koblingsattest, skal denne medbringes. Ved kørsel i udlandet, skal de originale attester, eller en af et motorkontor udstedt genpart, sædvanligvis medbringes.
- 7) Ved kørsel i Danmark kan medbringes kopier.

1.10 Særlige køretøjer og forhold

Hovedmål

Eleven skal lære om andre påhængskøretøjer.

Delmål

1.10.1 Ikke-registreringspligtige påhængskøretøjer

Eleven skal have kendskab til følgende bestemmelser:

- 1) For disse påhængskøretøjer gælder særlige regler for hastighed, indretning og udstyr. Vægten af et ikke-registreringspligtigt påhængsredskab må ikke overstige det, bussen vægtmæssigt må tilkobles.

1.10.2 Større påhængskøretøjer

Udover det i afsnit 1.1 til 1.9 anførte gælder for større påhængskøretøjer over 3.500 kg tilladt totalvægt følgende bestemmelser og forhold:

Styreapparat

Eleven skal have kendskab til følgende forhold:

- 1) Såfremt et påhængskøretøj er forsynet med styreapparat, består dette sædvanligvis af en drejekrans, der muliggør drejning af de forreste hjul. Drejekransen består af en øvre og nedre ring, hvorimellem der er anbragt en række kugler.

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende bestemmelser:

- 2) Væsentligt slør i styreapparat (drejekrans) eller i dets enkelte dele må ikke forekomme.

Bremser

Eleven skal have kendskab til følgende forhold:

- 3) Driftsbremsen på større påhængskøretøjer er sædvanligvis trykluftmekaniske bremser, indrettet som et toledersystem.
- 4) Den ene leder (forsyningsslangen) overfører trykluft fra bussen til påhængskøretøjets forsyningskreds.
- 5) Den anden leder (styreslangen) anvendes til at regulere bremsningen af påhængskøretøjet.
- 6) Bremsesystemet kan være opbygget som ABS-bremser.

Nødbremse

Der er ikke krav om nødbremse på påhængskøretøj.

Eleven skal have kendskab til, at bussens nødbremse skal aktivere påhængskøretøjets driftsbremse, ligesom brud på eller tab af forsyningsslangen skal medføre, at påhængskøretøjets driftsbremse automatisk aktiveres.

Eleven skal kunne angive årsager til følgende tegn på fejl ved bremserne:

- 7) Nedsat bremsevirkning tyder på manglende justering af bremser eller forkert indstillet, eventuelt defekt ALB-ventil.
- 8) Hvis kontrollampen for ABS-bremsesystemet ikke slukker senest kort tid efter igangsætning, er det tegn på fejl i ABS-bremsesystemet og kun kørsel til nærmeste værksted er tilladt.

Lygter, reflekser mv.

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 9) Påhængskøretøj over 3.500 kg skal uanset bredden være forsynet med 2 positionslygter samt refleksplanke.

Bærende dele

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 10) På påhængskøretøj over 3.500 kg skal mønsterdybden være mindst 1 mm.

Tilkoblingsanordninger

Eleven skal have kendskab til følgende forhold:

- 11) Bussens koblingsdel består af en koblingstragt, koblingshus, koblingsbolt og automatisk låsemekanisme.
- 12) Påhængskøretøjets koblingsdel består af et trækøje med bøsning.

Eleven skal kunne angive årsager til følgende tegn på fejl ved tilkoblingsanordninger:

- 13) Mærkbare stød under kørsel kan være tegn på væsentligt slør i koblingsdele.
- 14) Når påhængskøretøjet ikke følger bussens spor under kørsel ligeud, kan det være tegn på deformeret træktriangel eller trækstang.

1.11 Bussens betjeningsudstyr

1.11.1 Betjeningsudstyr

Repetition efter undervisningsplan for kategori B, afsnit 1.1.1 »Betjeningsudstyr«.

1.12 Forebyggende vedligeholdelse og nødvendig reparation

Hovedmål

Eleven skal lære om betydningen af forebyggende vedligeholdelse og nødvendig reparation.

Delmål

1.12.1 Vedligehold mv.

Eleven skal kunne angive betydningen af følgende forhold:

- 1) Akutte reparationer undgås bedst, ved at følge fabrikantens serviceplan for køretøjet.
- 2) Er der opstået fejl på køretøjet af væsentlig betydning for færdselssikkerheden, skal det straks repareres.

2. INDLEDENDE ØVELSER PÅ VEJ

Formålet med undervisningen i de indledende øvelser er at give eleven færdighed i grundlæggende beherskelse af vogntog ved lave hastigheder og herunder gøre eleven bekendt med vogntogets længde og bredde, særlige manøvreegenskaber, samt førerens orienteringsmuligheder ved brug af spejle.

Øvelserne/manøvrerne kan med fordel gennemføres på et passende roligt sted, fx et industrikvarter uden for normal arbejdstid eller en ubenyttet parkeringsplads.

De enkelte manøvrer/øvelser skal være indlært med så stor sikkerhed og præcision, at eleven i de efterfølgende udvidede øvelser på vej hovedsageligt kan koncentrere sig om at tilpasse kørslen til vej- og færdselsforholdene og de gældende færdselsregler.

Hver enkelt manøvre/øvelses præcise indhold er fastlagt i delmålene. Varigheden bestemmes af den enkelte elevs behov. De enkelte manøvrer/øvelser anses for indlært med tilfredsstillende resultat, når de kan udføres med den grad af præcision, som fremgår af delmålsbeskrivelserne. De enkelte manøvrer/øvelser skal gennemføres med et vogntog, som opfylder bestemmelserne til vogntog, kategori D1/E, i kørekortbekendtgørelsen med tilhørende bilag.

Da køreuddannelsen til kategori D1 anses for grundlæggende for uddannelsen til kategori D1/E, er der i delmålene for de indledende øvelser på vej alene anført forhold af speciel betydning for kørsel med vogntog.

2.1 Forberedelse til kørsel

Hovedmål

Eleven skal lære at foretage de nødvendige sikkerhedsmæssige forberedelser til kørslen.

Delmål

2.1.1 Eftersyn, indstilling mv.

Eleven skal beherske følgende færdigheder inden kørslen påbegyndes:

- 1) Rengøre eventuelt duggede eller tilsmudsede ruder, spejle og lygteglas.
- 2) Fjerne eventuelt løst liggende genstande fra instrumentbord, solskærme og pladsen under og foran førersædet.
- 3) Sikre sig, at der ikke er monteret genstande, der tager udsynet gennem ruderne.
- 4) Betjene dørenes lukke- og låsetøj.
- 5) Indstille førersædet for at opnå bekvem kørestilling, det bedst mulige udsyn og for at kunne betjene bussens udstyr, herunder aflæse instrumenter og kontrolllys.
- 6) Spænde og justere eventuel monteret sikkerhedssele samt nakkestøtte.
- 7) Indstille spejle, således at det bedst mulige udsyn opnås, uden at man behøver at ændre kørestilling.
- 8) Kunne frigøre sig hurtigt fra sikkerhedsselen.
- 9) Betjene koblings-, speeder- og bremsepedal.
- 10) Betjene gear og parkeringsbremse.
- 11) Betjene kontakter til lys, tegn- og signalgivning, vinduesvisker og -vasker, blæser samt solskærm, mv.

Eleven skal kunne aflæse og forstå betydningen af instrumenter og kontrolllys.

Eleven skal have kendskab til følgende:

- 12) Betjening af koblings-, speeder- og bremsepedal med uhensigtsmæssigt fodtøj, kan medføre risiko for fejlbetjening.

2.2 Vogntogs spejle

Repetition af delmålene 2.2.1 – 2.2.3 i undervisningsplan for kategori D1.

2.3 Igangsætning og standsning ved kørebanekant

Hovedmål

Eleven skal lære blød igangsætning og standsning efter omhyggelig orientering, bl.a. under hensyn til de blinde vinkler og den manglende mulighed for direkte orientering ved hoveddrejning bagud og langs vogntogets højre side.

Eleven skal endvidere lære at standse eller parkere ved forlæns indkørsel til kørebanekant i højre side og herunder opnå sikker bedømmelse af vogntogets bredde, hjulenes placering og vogntogets længderetning i forhold til kørebanekanten.

Delmål

2.3.1 Start, gearbetjening, igangsætning og bremsning

Orienteringsfærdigheder

Eleven skal beherske følgende orienteringsfærdigheder ved igangsætning og standsning:

- 1) Se fremad, til siderne og bagud efter færdsel eller andre hindringer.
- 2) Orienter sig bagud og langs vogntogets sider ved hjælp af spejle.
- 3) Tjekke blinde vinkler ved hoveddrejning i det omfang, det er muligt.
- 4) Bedømme bagfrakommendes hastighed, afstand og hensigt.
- 5) Bedømme egen accelerationsevne i forhold til bagfrakommendes hastighed.

Manøvfærdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvfærdigheder ved igangsætning og standsning:

- 6) Starte motoren korrekt.
- 7) Tænde lyset.
- 8) Sætte i gear, give tegn med blinklys og slække parkeringsbremsen.
- 9) Sætte blødt i gang, køre et stykke ligeud og ophøre med tegngivning.
- 10) Give tegn til forlæns standsning ved kørebanekant eller anden markering med stoplys og eventuelt blinklys og bremse blødt op til standsning.
- 11) Standse ved kørebanekant, først med rigelig og senere med begrænset manøvreplads, og således at de højre hjul er så tæt som muligt ved kørebanekanten og står parallelt med denne.
- 12) Ophøre med tegngivning, sætte i frigear, standse motor og trække håndbremse.
- 13) Slukke lyset.

2.4 Højresving om hjørner

Hovedmål

Eleven skal lære forlæns og baglæns højresving om hjørner under omhyggelig orientering.

Eleven skal opnå sikker færdighed i korrekt placering før og under svingningen, orientering i spejle, korrekt ratbetjening og sikker fornemmelse for vogntogets (herunder hjulenes) placering.

Eleven skal lære at bedømme hvornår der skal foretages nødvendige korrektioner ved baglænskørsel.

Såfremt det er hensigtsmæssigt for en bekvem afvikling af øvelsen, kan venstresving indgå.

Delmål

2.4.1 Færdigheder ved svingning

Orienterings-færdigheder

Eleven skal beherske følgende orienterings-færdigheder ved højresving:

- 1) Se fremad, til siderne og bagud efter færdsel eller andre hindringer.
- 2) Orienter sig bagud langs vogntogets sider ved hjælp af bussens spejle.
- 3) Tjekke blinde vinkler ved hoveddrejning i det omfang, det er muligt.

Under baglænskørsel kan man med fordel åbne sideruderne for også at orientere sig efter lyde.

Manøvre-færdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvre-færdigheder ved forlæns højresving:

- 4) Give tegn til højresving i passende afstand.
- 5) Tilpasse hastigheden med skift til passende gear.
- 6) Holde målrettet kurs og jævn hastighed frem mod hjørnet eller sidevejen.
- 7) Køre så tæt på kørebanekant (eller kantlinje) eller kantsten som muligt for bl.a. at hindre cyklister og knallertkørere i at køre frem på højre side af vogntoget.
- 8) Overholde eventuel vigepligt for krydsende færdsel.
- 9) Påbegynde højresvinget, hvis der er fri bane, men ved senere ratdrejning end i bus uden påhængskøretøj.
- 10) Udføre højresvinget ved at blive ved kørebanekanten (eller kantlinjen) og gøre svinget så lille som muligt (holde højre baghjul så tæt på kørebanekanten som muligt).
- 11) Såfremt pladsforholdene gør det nødvendigt, bør der i god tid før svingningen trækkes til venstre. Højresvinget skal så vidt muligt afsluttes i højre kørebanehalvdel.

Eleven skal beherske følgende manørefærdigheder ved baglæns højresving på steder, hvor det kan ske uden ulempe for den øvrige færdsel:

- 12) Baglænskørsel foretages med meget lav hastighed.
- 13) Give tegn til højresving i passende afstand før sving.
- 14) Overholde eventuel vigepligt for krydsende færdsel.
- 15) Udføre højresvinget ved at lade højre baghjul på påhængskøretøjet tilnærmelsesvist følge kørebanekant (eller kantlinje) eller kantsten på en sådan måde, at det er muligt at fortsætte baglænskørslen nogenlunde parallelt med kanten på den vej, der er bakket ind på.
- 16) Afslutte manøvren med tilnærmelsesvist strakt vogntog i passende afstand fra kørebanekanten.

Senest efter undervisningen i 7. afsnit »Udvidede øvelser på vej« skal eleven kunne beherske baglænskørsel.

2.5 Baglæns kørsel med målbremssning

Hovedmål

Eleven skal lære at køre baglæns ved grundig orientering i spejle alene.

Eleven skal endvidere ved målbremssning opnå sikker fornemmelse for vogntogets længde.

Delmål

2.5.1 Orientering og bedømmelse af vogntogets længde

Orienteringsfærdigheder

Eleven skal beherske følgende orienteringsfærdigheder ved baglæns kørsel med målbremssning:

- 1) Se bagud og langs vogntogets sider efter færdsel eller andre hindringer ved hjælp af bussens spejle.
- 2) Bedømme passende afstand til markeret mål for påbegyndelse af bremsning.
- 3) Sikker bedømme placering af vogntogets bagsmæk (eller eventuel anden udragende del) i forhold til markeret mål.

Under baglænskørsel kan man med fordel åbne sideruderne for at orientere sig efter lyde.

Manøvre-færdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvre-færdigheder ved baglæns kørsel med målbremssning på steder, hvor det kan ske uden ulempe for den øvrige færdsel:

- 4) Baglænskørsel foretages med meget lav hastighed.
- 5) Holde tilnærmelsesvis retlinet kurs 20-30 m under baglæns kørsel.
- 6) Påbegynde bremsning med passende styrke og i passende afstand fra markeret mål og derpå standse med bagsmækken (eller udragende dele i øvrigt) ved det markerede mål.

Senest efter undervisningen i 7. afsnit »Udvidede øvelser på vej« skal eleven kunne beherske baglænskørsel.

3. KØRETØJERS MANØVRE-EGENSKABER

Formålet med undervisningen er at sikre, at eleven i fornødent omfang stadig er besiddelse af viden om køretøjers manøvre-egenskaber, som omtalt i undervisningsplan for køreuddannelsen til kategori B.

3.1 Manøvre-egenskaber mv.

Hovedmål

Eleven skal have genopfrisket sin viden om de forskellige køretøjers manøvre-egenskaber og føernes forskellige orienteringsvilkår med henblik på at kunne opfatte og bedømme faremomenter i færdslen og reagere hensigtsmæssigt over for dem.

Delmål

3.1.1 Generelt om forskellige køretøjers manøvre-egenskaber mv.

Repetition af delmålene i 3.1.1 – 3.2.6 i undervisningsplan for kategori B.

4. TRAFIKANTADFÆRD

Formålet med undervisningen er at sikre sig, at eleven i fornødent omfang stadig er i besiddelse af viden om trafikantadfærd som omtalt i undervisningsplan for køreuddannelsen til kategori B.

4.1 Trafikantadfærd mv.

Hovedmål

Eleven skal have genopfrisket sin viden om de forskellige grundlæggende psykologiske forhold vedrørende ens egen og andre trafikanters adfærd, lovbestemmelserne om bilisters køreevne og helbred og om at vise særligt hensyn til andre trafikanter med henblik på at kunne opfatte og bedømme faremomenter i færdslen og reagere hensigtsmæssigt over for dem.

Delmål

4.1.1 Opfattelse, reaktion, syn, helbred, andre trafikanter samt adfærd og holdninger mv.

Repetition af delmålene i 4.1.1 – 4.7.3 i undervisningsplan for kategori B.

5. VEJFORHOLD

Formålet med undervisningen er at sikre, at eleven i fornødent omfang stadig er i besiddelse af viden om vejforhold, som omtalt i undervisningsplan for køreuddannelsen til kategori B.

5.1 Vejforhold mv.

Hovedmål

Eleven skal have genopfrisket sin viden om risikoforhold ved vejene med henblik på at kunne opfatte og bedømme faremomenter i færdslen og reagere hensigtsmæssigt over for dem.

Delmål

5.1.1 Risikoforhold og vejenes sikkerhedsmæssige udformning mv.

Repetition af delmålene i 5.1.1 – 5.2.6 i undervisningsplan for kategori B.

6. GRUNDREGLER FOR KØRSEL MED VOGNTOG, HERUNDER DIMENSIONER, VÆGT OG BELÆSNING

Formålet med undervisningen er at gøre eleven bekendt med nogle generelle lovbestemmelser for kørsel med vogntog som supplement til de bestemmelser, der gælder for kategori D1.

Eleven skal endvidere gøres bekendt med lovbestemmelserne for vogntogs dimensioner, vægt og belæsning.

6.1 Anvisninger for færdslen

Hovedmål

Eleven skal have genopfrisket sin viden om anvisninger for færdslen.

Delmål

6.1.1 Anvisninger for færdslen mv.

Repetition af delmålene i 6.1.1 - 6.1.2 i undervisningsplan for kategori D1.

6.2 Vogntogets bredde, længde, højde, vægt mv.

Hovedmål

Eleven skal lære lovbestemmelserne for vogntogs og påhængskøretøjers største bredde, længde, højde og vægt, samt krav om særlig forsigtighed ved kørsel med stort læs.

Delmål

6.2.1 Vogntogets bredde

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 1) Et påhængskøretøj må med eller uden læs ikke være bredere end 2,55 m, dog bortset fra fx markeringslygter.

Bredden måles over de dele, der rækker længst ud til hver side, dog bortset fra fx markeringslygter.

- 2) Påhængskøretøjet må dog aldrig være mere end 70 cm bredere end bussen (35 cm til hver side).

6.2.2 Vogntogets længde

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 1) Et vogntog må med eller uden læs ikke være længere end 18,75 m.
- 2) En påhængsvogn må med eller uden læs ikke være længere end 12 m.
- 3) Afstanden mellem bussens bagkant og forkant af lad eller opbygning på påhængsvogn eller registreringspligtigt påhængsredskab må højst være 2 m.

6.2.3 Vogntogets højde

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 1) Et påhængskøretøj må med eller uden læs ikke være højere end 4 m.

Højden måles lodret fra kørebanen til den del af køretøjet/læsset, der rækker højst op.

- 2) Uanset køretøjets højde skal føreren sikre sig, at kørsel under broer, ledninger og lignende kan ske uden fare eller ulempe.

6.2.4 Vogntogets vægt

Eleven skal kunne angive betydningen af følgende udtryk:

- 1) Påhængskøretøjets akseltryk eller bogietryk er det tryk der overføres til vejen fra hjulene på en af akslerne henholdsvis bogien.

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 2) Påhængskøretøjets tilladte totalvægt er den ved registreringen størst tilladte vægt af påhængskøretøjet med last.
- 3) Et påhængskøretøjs totalvægt og akseltryk må ikke overstige, hvad der er anført i registreringsattesten.
- 4) En påhængsvogn skal på hver side være forsynet med en påskrift, der angiver størst tilladte totalvægt (T), og størst tilladte last (L).

6.2.5 Gods

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser og forhold:

- 1) Gods skal være hensigtsmæssigt placeret og fastgjort, og eventuel presenning forsvarligt bundet.
- 2) Gods må ikke dække blinklys, lygter og nummerplade, ikke slæbe eller falde ned på vejen eller på anden måde være til hindring eller fare for færdslen.
- 3) Godset skal være således anbragt, at man sikrer et passende kugletryk. For lille kugletryk eller negativt kugletryk vil medføre ustabil kørsel. Normalt er påhængskøretøjer godkendt med et maksimalt koblingstryk på 50 - 100 kg afhængig af tilladt totalvægt. Jo tungere påhængskøretøjet er, des større bør kugletrykket være. Det anbefales, at 5-10 % af påhængskøretøjets faktiske totalvægt hviler på kuglen, dog højst hvad bussen, tilkoblingsanordningen og påhængskøretøjet er beregnet til.

I øvrigt repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

Afmærkning af gods

Repetition efter undervisningsplan til kategori D1.

6.2.6 Færdselsulykke

Repetition efter afsnit 6.2.7 i undervisningsplanen for kategori B.

6.2.7 Forsikringspligt

Repetition efter afsnit 6.2.8 i undervisningsplan for kategori B.

6.2.8 Overladelse af køretøj til andre

Repetition efter afsnit 6.2.9 i undervisningsplan for kategori B.

6.3 Køre- og hviletidsbestemmelser samt anvendelsen af kontrolapparatet

Hovedmål

Eleven skal have genopfrisket sin viden om bestemmelser om køre- og hviletid, samt anvendelse af kontrolapparat.

Delmål

6.3.1 Køre- og hviletidsbestemmelser mv.

Repetition af delmålene 6.3.1 - 6.3.2 i undervisningsplan for kategori D1.

6.4 Persontransport mv.

Hovedmål

Eleven skal have genopfrisket sin viden om bestemmelser om persontransport mv.

Delmål

6.4.1 Vejkort og persontransport

Repetition af delmålene i 6.4.1 - 6.4.2 i undervisningsplan for kategori D1.

7. UDVIDEDE ØVELSER PÅ VEJ

Formålet med undervisningen i de udvidede øvelser er at give eleven færdighed i sikkert og hensynsfuldt at tilpasse kørslen til de skiftende risikoforhold og faremuligheder samt gældende færdselsregler på forskellige typer veje med forskellig trafiktæthed under udførelsen af alle normalt forekommende manøvrer.

Hver enkelt øvelses præcise indhold er fastlagt i delmålene. Varigheden bestemmes af den enkelte elevs behov. De enkelte øvelser/manøvrer anses for indlært med tilfredsstillende resultat, når de kan udføres med den grad af præcision, som fremgår af delmålsbeskrivelserne. De enkelte øvelser/manøvrer skal gennemføres med et vogntog, som opfylder bestemmelserne til vogntog, kategori D1/E, i kørekortbekendtgørelsen med tilhørende bilag.

Øvelserne/manøvrerne skal gennemføres i en rækkefølge, som sikrer, at eleven hele tiden føres fra en lettere til en vanskeligere øvelse/manøvre. Det vil svare til den anførte rækkefølge i uddannelsesmålene.

Køreuddannelsen til kategori D1/E forudsætter, at eleverne har kørekort til kategori D1 og dermed nogen kørsels erfaring. Derfor anses det ikke for påkrævet at øve hver manøvre særskilt.

Lærervejledningen til undervisningsplanen beskriver kravene til øvelsesstrækninger til gennemførelse af manøvrer.

Da køreuddannelsen til kategori D1 anses for grundlæggende for uddannelsen til kategori D1/E, er der i delmålene for de udvidede øvelser på vej alene anført forhold af speciel betydning for kørsel med vogntog. Ud over dette skal undervisningen i fornødent omfang omfatte repetition af delmålene i udvidede øvelser på vej for køreuddannelsen til kategori D1.

Da der kun sker enkelte uheld med bus med stort påhængskøretøj, er der ikke statistisk grundlag for at oplyse om ulykker.

De udvidede øvelser på vej omfatter følgende manøvrer:

(Nummeret i parentes refererer til tilsvarende afsnit i undervisningsplanen for køreuddannelsen til kategori D1).

Igangsætning og standsning ved kørebanekant (7.1).

Placering under ligeudkørsel (7.2).

Hastighed under ligeudkørsel (7.3).

Vognbaneskift og sammenfletning (7.4).

Kørsel forbi holdende køretøjer og gående mv. (7.6).

Møde (7.7).

Kørsel foran eller efter andre (7.8).

Overhaling (7.9).

Fremkørsel mod kryds (7.11).

Ligeudkørsel i kryds (7.12).

Højresving i kryds (7.13).

Venstresving i kryds (7.14).

Kørsel i rundkørsel (7.15).

Kørsel på motorvej (7.16).

Kørsel ved siden af andre (7.17).

Standstill og parkering (7.18).

Kørsel i tunnel (7.20).

Hovedmål

Eleven skal gøres bekendt med de ændrede orienterings- og manørevilkår under kørsel med tilkoblet stort påhængskøretøj og lære at beherske vogntoget under udførelsen af normalt forekommende manøvrer.

Der skal i undervisningen især lægges vægt på praktiske øvelser i de manøvrer, der indebærer særlige vanskeligheder under kørsel med stort påhængskøretøj.

Delmål

Igangsætning og standsning ved kørebanekant

7.1.2 Risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved igangsætning og standsning ved kørebanekant:

- 1) Begrænsede orienteringsmuligheder fra førerpladsen på grund af blinde vinkler og manglende mulighed for direkte orientering bagud ved hoveddrejning.
- 2) Fejlbedømmelse af bagfrakommendes hastighed og afstand, især ved brug af konvekse spejle, samt bagfrakommendes eventuelle villighed til at give plads.
- 3) Fejlbedømmelse af vogntogets accelerationsevne.
- 4) Behov for stor manøvreplads.

7.1.3 Orienteringsfærdigheder

Eleven skal kunne opfatte og bedømme følgende faremuligheder ved igangsætning og standsning ved kørebanekant og reagere hensigtsmæssigt over for dem:

- 1) Kørende og gående, der kan være skjult i blinde vinkler.
- 2) Snæver manøvreplads, der kræver særlig opmærksomhed mod flere ting samtidigt.

Eleven skal beherske orienterings- og manøvre-færdigheder ved igangsætning og standsning ved kørebanekant som anført under indledende øvelser på vej, afsnit 2.3 »Igangsætning og standsning ved kørebanekant«.

7.1.4 Manøvre-færdigheder

Repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

Placering under ligeudkørsel.

7.2.3 - 7.2.4 Orienterings- og manøvre-færdigheder

Repetition efter undervisningsplan for kategori B.

Hastighed under ligeudkørsel

7.3.2 Risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved eneulykker:

- 1) Bus med påhængskøretøj har tendens til hurtig saksning ved bremsning i glat eller fedtet føre og ved blokering af bremses, især under kørsel ned ad bakke.
- 2) Øget sidevindsfølsomhed ved kørsel med påhængskøretøj med høj opbygning.

I øvrigt repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

7.3.3 Orienterings-færdigheder

Repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

7.3.4 Manøvre-færdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvre-færdigheder vedrørende hastighed:

- 1) Højst køre med den lovlige og sikre hastighed.

I øvrigt repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

7.3.5 Lovbestemmelser i øvrigt

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser vedrørende hastighed:

- 1) Bus med tilkoblet registreringspligtigt påhængskøretøj må højst køre 70 km/t, også på motortrafikvej.
- 2) Bus med tilkoblet registreringspligtigt påhængskøretøj må på motorvej højst køre 80 km/t.
- 3) Bus med en tilladt totalvægt på over 3.500 kg med tilkoblet registreringspligtigt påhængskøretøj må i tættere bebygget område, bortset fra motorveje og motortrafikveje, højst køre 50 km/t, også på strækninger med højere lokal hastighedsgrænse.

Vognbaneskift og sammenfletning

7.4.3 - 7.4.4 Orienterings- og manøvre-færdigheder

Repetition efter undervisningsplan for kategori B.

Kørsel forbi holdende køretøjer og gående mv.

7.6.2 Risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved kørsel forbi holdende køretøjer, gående mv.:

- 1) Vogntog kræver god sideafstand til holdende, gående mv., især ved kraftig sidevind.

7.6.3 – 7.6.4 Orienterings- og manøvre-færdigheder

Repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

Møde

Frontalkollisioner er den uheldstype, der medfører de største konsekvenser i forbindelse med ulykker med busser, og derfor er det vigtigt at lære eleven at være opmærksom på mulighederne for at undgå disse ulykker. Eleven skal lære at være opmærksom og forudseende samt lære vigtigheden af at efterleve hastighedsbegrænsningerne.

7.7.2 – 7.7.4 Risikoforhold samt orienterings- og manøvre-færdigheder

Repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

Kørsel foran eller efter andre

7.8.2 Risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved kørsel foran eller efter andre:

- 1) Vogntogets ringere bremseevne giver risiko for påkørsel af forankørende, der pludselig nedsætter hastigheden.

I øvrigt repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

7.8.3 Orienterings-færdigheder

Eleven skal kunne opfatte og bedømme følgende faremuligheder ved kørsel foran eller efter andre og reagere hensigtsmæssigt over for dem:

- 1) Bagvedkørende, der afventer overhalingsmulighed eller fortryder påbegyndt overhaling og trækker ind bagved vogntoget igen.
- 2) Overhalingsmulighed forude for bagvedkørende (fx ophør af vejsving eller passage af bakketop) efter kørsel over en længere strækning uden overhalingsmulighed.

I øvrigt repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

7.8.4 Manøvre-færdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvre-færdigheder ved kørsel foran eller efter andre:

- 1) I god tid forberede manøvrer og ved tegngivning eller ændring af hastighed og placering tydeliggøre hensigten af hensyn til bagvedkørende.
- 2) Hjælpe bagvedkørende til overhaling, når forholdene tillader det, ved at trække så langt til højre som muligt og eventuelt nedsætte hastigheden, men undlade at vinke bagvedkørende frem.
- 3) Holde tilstrækkelig sikkerhedsafstand til forankørende. Dette vil i de fleste tilfælde svare til 2-3 sek. tidsafstand i normalt føre afhængigt af førerens rutine og færdselsforholdene.
- 4) Øge afstanden til den forankørende, hvis vej- og færdselsforholdene, vejret eller føret gør det nødvendigt.
- 5) Uden for tættere bebygget område, skal der holdes så stor afstand til forankørende, at bagfrakommende, der vil overhale, har plads nok til at trække ind foran.

I øvrigt repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

Overhaling

7.9.2 Risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved overhaling:

- 1) Påhængskøretøjets størrelse, som ved højere hastighed frembringer kraftigt vindtryk bagude eller læ i sidevind, hvorved overhalede cyklister og knallertkøreres styring eller kurs påvirkes.
- 2) Fejlbedømmelse af påhængskøretøjets længde med risiko for at trække for tidligt ind foran den overhalede, især cyklister og knallertkørere.

I øvrigt repetition efter undervisningsplanen for kategori D1.

7.9.3 Orienterings-færdigheder

Eleven skal kunne genkende og angive betydningen af følgende færdselstavler:

- 1) »Overhaling forbudt« (C 51) forbyder overhaling af andre køretøjer end to-hjulede cykler og to-hjulede små knallerter. Forbuddet kan ved undertavle indskrænkes til kun at gælde bestemte køretøjer, fx bus med påhængskøretøj.
- 2) »Ophør af overhalingsforbud« (C 53).

I øvrigt repetition efter undervisningsplanen for kategori D1.

7.9.4 – 7.9.5 Manøvre-færdigheder og lovbestemmelser i øvrigt

Eleven skal beherske følgende manøvre-færdigheder ved overhaling:

- 1) Vente med at trække til højre på kørebanen efter overhalingen, indtil det er sikkert, at påhængskøretøjet ikke kommer for tæt på den overhalede.

I øvrigt repetition efter undervisningsplanen for kategori D1.

Fremkørsel mod kryds

7.11.3 - 7.11.4 Orienterings- og manøvre-færdigheder

Repetition efter undervisningsplanen for kategori D1.

Ligeudkørsel i kryds

7.12.2 Risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved ligeudkørsel i kryds:

- 1) Tendens til at køre på egen styrke over for svagere modparter og derfor undlade at opfylde egen vigepligt.
- 2) Manglende hensyn til vogntogets ringere bremseevne ved valg af hastighed under fremkørsel mod kryds.
- 3) Vogntogets længde og eventuel udragende last, der i forbindelse med fejlbedømmelse af krydsendes hastighed øger risikoen for kollision, især ved fremkørsel efter standsning hvor accelerationsevnen er ringe.

Højresving i kryds

7.13.3 - 7.13.4 Orienterings- og manøvre-færdigheder

Eleven skal beherske orienterings- og manøvre-færdigheder ved forlæns højresving som anført under indledende øvelser på vej, afsnit 2.4 »Højresving om hjørner«.

I øvrigt repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

Venstresving i kryds

7.14.2 Risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved venstresving:

- 1) Fejlbedømmelse af vogntogets længde, der kan medføre blokering af krydsende eller modkørende færdsels bane ved for tidlig fremkørsel i krydset eller ved for tidlig svingning ud af krydset.

7.14.3 - 7.14.4 Orienterings- og manøvre-færdigheder

Repetition efter undervisningsplanen for kategori D1.

Kørsel i rundkørsel

7.15.2 Risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved kørsel i rundkørsel:

- 1) Fejlbedømmelse af rundkørslens udformning og dermed den nødvendige svingnings skarphed, hvorved tilkørselshastigheden ofte vælges for høj.

7.15.3 Orienterings-færdigheder

Repetition efter undervisningsplanen for kategori D1.

7.15.4 Manøvre-færdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvre-færdigheder ved kørsel i rundkørsel:

- 1) Tilpasse hastigheden gennem rundkørslen i forhold til vogntogets opbygning og placering af personer og bagage/gods.

I øvrigt repetition efter undervisningsplanen for kategori D1.

Kørsel på motorvej

7.16.2-7.16.5 Risikoforhold, orienterings- og manøvre-færdigheder samt lovbestemmelser i øvrigt

Repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

Kørsel ved siden af andre

7.17.3-7.17.4 Orienterings- og manøvre-færdigheder

Repetition efter undervisningsplanen for kategori D1.

Standstning og parkering

7.18.3 Orienterings-færdigheder

Repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

7.18.4. Manøvre-færdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvre-færdigheder ved standstning og parkering:

- 1) Udføre baglæns parkering mod markeret mål, som anført i afsnit 2.5 »Baglænskørsel med målbremserning«.
- 2) Aktivere parkeringsbremsen, slukke lyset, fjerne tændingsnøglen og sikre sig, at eventuel tyverisikring er i funktion.
- 3) Indstille og anbringe parkeringsskive eller købe parkeringsbillet, hvor dette er påbudt.
- 4) Vente med at åbne døre, indtil man har sikret sig, at det kan ske uden risiko for andre.

7.18.5 Lovbestemmelser

Repetition efter undervisningsplan for kategori D1.

Kørsel i tunnel

Repetition efter undervisningsplanen for kategori D.

8. SÆRLIGE RISIKOFORHOLD I TRAFIKKEN

Der undervises ikke i særlige risikoforhold, men henvises til repetition efter undervisningsplan til kategori B.

9. MANØVRER PÅ KØRETEKNISK ANLÆG

Undervisning på køreteknisk anlæg skal ikke foretages.

10. FORBEREDELSE TIL KØREPRØVE

Formålet med undervisningen er at give eleven viden om betingelserne for at indstille sig til køreprøve og få udstedt kørekort til kategori D1/E samt at gøre eleven bekendt med de vigtigste lovbestemmelser om kørekort.

Undervisningen har endvidere til formål at orientere eleven om de krav, der stilles ved køreprøven, og gennem evaluerende prøver i køreskolen give eleven lejlighed til at erhverve sig erfaring om vilkår og fremgangsmåder under gennemførelsen af køreprøvens teoretiske og praktiske del.

10.1 Betingelser for at få kørekort**Hovedmål**

Eleven skal orienteres om de vigtigste lovbestemmelser vedrørende køreundervisning, ansøgning om kørekort med de fornødne attester mv. samt om, hvad kørekort til kategori D1/E omfatter.

Delmål**10.1.1 Køreundervisning**

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser:

- 1) Hvis man ikke tidligere har haft kørekort til kategori D1/E, skal man inden køreprøven modtage undervisning hos en godkendt kørelærer til kategori C, D og E.
- 2) Undervisningen til kategori D1/E må først påbegyndes, når eleven har erhvervet kørekort til kategori D1.
- 3) Undervisningen skal være i overensstemmelse med undervisningsplanen til kategori D1/E og omfatte både det teoretiske og det praktiske pensum.
- 4) Der skal i køreundervisningen anvendes en lektionsplan. Lektionsplanen skal udformes i 2 eksemplarer, hvoraf et eksemplar udleveres til køreeleven, i overensstemmelse med bestemmelserne i kørekortbekendtgørelsen. Lektionsplanen skal blandt andet inddeles i lektioner henholdsvis i teorilokale (teoretiske emner) og i praktisk køreundervisning (øvelseskørsel). Efter afslutningen af hver enkelt lektion skal kørelærer og køreelev med deres underskrifter i kørelærerens eksemplar af lektionsplanen bekræfte gennemførelsen af lektionen.
- 5) Under øvelseskørsel på almindelig vej skal en godkendt kørelærer være med i vogntoget ved siden af eleven. Kørelæreren anses da for at være fører af vogntoget.
- 6) Undervisningsplanen med tilhørende lærervejledning kan ses på Rigspolitiets hjemmeside (www.politi.dk) og på www.retsinfo.dk.

10.1.2 Indstilling til køreprøve

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser:

- 1) Kørekort udstedes af politiet efter bestået køreprøve.
- 2) Køreprøve aflægges for politiets prøvesagkyndige.
- 3) For militærpersoner og for personel ved Redningsberedskabet aflægges køreprøven for særlige køredommere.
- 4) Indstilling til køreprøve sker ved at udfylde og underskrive en godkendt ansøgningsblanket og indlevere den til kommunen.
- 5) Når undervisningen er gennemført, skal kørelæreren med sin underskrift på ansøgningsblanketten bekræfte, at ansøgeren har modtaget undervisning i overensstemmelse med undervisningsplanen.

- 6) Ansøgningsblanketten skal være vedlagt:
- a) **Lægeattest** med oplysninger om ansøgerens helbred og sundhedstilstand.
 - b) **Sundhedskort** eller lignende dokumentation for personnummer.
 - c) **Vellignende fotografi**, (portræt uden hovedbeklædning) i størrelse 35 x 45 mm og uden stempler, men med en læges påtegning på bagsiden.

10.1.3 Kørekortkategori og førerret

Eleven skal have kendskab til, at kørekortkategori D1/E giver ret til at føre følgende køretøjer:

- 1) Vogntog i forbindelse med kørekort til kategori D1 bestående af et trækkende køretøj af kategori D1 og et påhængskøretøj med tilladt totalvægt på over 750 kg.
- 2) Stort påhængskøretøj i forbindelse med kategori B (almindelig bil).

10.2 Køreprøvens gennemførelse

Hovedmål

Eleven skal orienteres om de gældende retningslinjer for køreprøvens indhold og gennemførelse og ved forudgående evaluerende prøver i køreskolen opnå erfaring i prøvesituationens vilkår.

Delmål

10.2.1 Krav ved køreprøven

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser:

- 1) Ved køreprøven skal den prøvesagkyndige bedømme, om aspiranten har erhvervet de kundskaber og færdigheder, der er fastsat ved beskrivelsen af delmålene i undervisningsplanen for den pågældende kørekortkategori.
- 2) Køreprøven opdeles i en teoriprøve og en praktisk prøve. Teoriprøven skal være bestået, før man går op til den praktiske prøve.
- 3) Aspiranter skal ved teoriprøven og den praktiske prøve medbringe ansøgningen om kørekort og kørelærerens eksemplar af lektionsplanen.
- 4) Aspiranter kan ikke aflægge køreprøve, medmindre køreuddannelsen har været gennemført i overensstemmelse med bestemmelserne i kørekortbekendtgørelsen. Dette indebærer, at teoriprøven først kan aflægges, når eleven har modtaget undervisning i undervisningsplanens 1. afsnit til og med 8. afsnit, samt i relevante afsnit fra undervisningsplanens 10. afsnit. Den praktiske prøve kan først aflægges, når eleven har modtaget undervisning i samtlige afsnit i undervisningsplanen.

10.2.2 Teoriprøven

Eleven skal have kendskab til følgende retningslinjer for teoriprøven og ved evaluerende prøver i køreskolen have opnået kendskab til prøvevilkårene:

- 1) Prøven har normalt en varighed på ca. en halv time.
- 2) Prøven er skriftlig og gennemføres ved forevisning af en tilfældigt udvalgt serie blandt Rigspolitiets godkendte teoriprøveserier med indtalte spørgsmål og svarmuligheder samt tilhørende afkrydsningsskema til besvarelse.
- 3) Aspiranter, der på grund af særlige forhold, der skal være dokumenteret, ikke kan aflægge sædvanlig skriftlig prøve, kan henvises til en specialprøve, hvor den sagkyndige fx oplæser spørgsmålene eller standser teoriprøven mellem hvert spørgsmål. Teoriprøveserierne og afkrydsningsskemaerne anvendes ligeledes under specialprøven. Ordblindhed kan ikke begrunde en specialprøve.
- 4) Prøvelokalet lukkes ved aftalt mødetid. Aspiranter, der møder for sent og efter, at prøven er begyndt, kan ikke få adgang til prøvelokalet og skal beramme ny prøve mod betaling.

- 5) Før prøven bliver aspiranterne vejledt om prøvens gennemførelse og vilkår, herunder hvordan afkrydsningsskemaet skal udfyldes, og det indskræpes, at brug af hjælpemidler ikke er tilladt.
- 6) Under prøven har kun prøvesagkyndige og aspiranter adgang til prøvelokalet.
- 7) Ved teoripróven skal aspiranten medbringe:
 - a) Ansøgningen i behørig udfyldt stand.
 - b) **Særlig legitimation:**
 - i) Eventuelt tidligere udstedt kørekort (EF-model (kreditkort-typen)), eller
 - ii) Gyldigt pas.
 - iii) Er ansøger ikke i besiddelse af tidligere udstedt kørekort eller gyldigt pas, jf. ovenstående, skal forevises original dåbs-, navne- eller fødselsattest, sundhedskort eller anden egnet legitimation samt billedlegitimation.
 - iv) Hvis personnummer eller fødselsdato og fødested ikke tydeligt fremgår af passet eller kørekortet, skal der tillige forevises et legitimationspapir udstedt af en offentlig myndighed, hvoraf personnummer eller navn og fødested tydeligt fremgår.
 - v) Hvis der er skiftet navn, og dette navn ikke fremgår af ovenfor nævnte dokumenter, skal navneændringen dokumenteres ved forevisning af vielsesattest, navnebevis eller dokumentation for anmeldelse til vielsesmyndigheden eller folkeregistret.
 - c) Kørelærerens eksemplar af lektionsplanen i behørigt udfyldt stand.
- 8) Prøven bedømmes efter Rigspolitiets rettevejledning.
- 9) Resultatet af prøven skal meddeles straks efter prøvens bedømmelse. Aspiranter skal have oplyst, hvilke emner i undervisningsplanen, der er fejlagtigt besvaret.

10.2.3 Den praktiske prøve

Eleven skal have kendskab til følgende retningslinjer for den praktiske prøve og ved evaluerende prøver i køreskolen have opnået kendskab til prøvevilkårene:

- 1) Den kørselstid, der afsættes til bedømmelse af aspirantens færdigheder og adfærd i trafikken, må ikke være under 45 minutter.
Udover kørselstiden skal afsættes tid til kontrol af aspirantens identitet, oplysning om prøvens forløb, til- og frakobling af køretøjer, kontrol af køretøjets udstyr, gennemførelse af baglænskørsel, evaluering af prøveforløbet mv. Prøvetiden kan om nødvendigt forlænges og kan afbrydes, hvis aspirantens kørefærdighed er meget ringe.
- 2) Prøven i kørsel gennemføres med den prøvesagkyndige ved siden af aspiranten i et vogntog, der opfylder bestemmelserne i kørekortbekendtgørelsens bilag, og som aspiranten selv skal stille til rådighed. Kørelæreren kan, medmindre aspiranten eller den prøvesagkyndige har væsentlige indvendinger imod det, overvære prøven. Som led i prøvestedets kvalitetssikring af den praktiske prøve, kan yderligere en prøvesagkyndig efter forudgående orientering af kørelæreren overvære prøven.
- 3) Under prøven anses aspiranten som vogntogets fører med deraf følgende ansvar og forpligtelser.
- 4) Den praktiske prøve starter med bussen og påhængskøretøjet placeret side om side. Aspiranten skal derfor starte prøven med at sammenkoble køretøjerne. Prøven afsluttes ved at frakoble påhængskøretøjet. Såfremt køretøjerne af pladsmæssige grunde ikke kan placeres ved siden af hinanden, skal bussen i stedet placeres bag ved påhængskøretøjet. Prøven startes ved at bussen føres forbi påhængskøretøjet og kortvarigt stopper op på dettes side for derefter at sammenkoble køretøjerne. Ved prøvens afslutning frakobles påhængskøretøjet.
 Under sammenkoblingsmanøvrerne til kategori D1/E må kørelæreren eller en anden person være behjælpelig med at informere om afstanden mellem bussen og påhængskøretøj både i længderetning og til siden ved hjælp af tegn og/eller verbale anvisninger. Når ansøgeren befinder sig ved påhængskøretøjet er det endvidere tilladt at løsne påhængskøretøjets parkeringsbremsen for at foretage den afsluttende sammenkobling. Herefter må aspiranten ikke modtage yderligere hjælp.

- 5) Færdighed i kontrol af påhængskøretøjets lovpligtige udstyr indgår som led i den praktiske prøve. Under kontrollen skal aspiranten uden brug af værktøj, undersøge og tage stilling til om de dele, der undersøges, opfylder lovkravene, herunder kunne forklare hvordan kontrollen udføres. Herudover skal aspiranten kunne udpege, hvor nærmere angivne fejl kan opstå, som anført i undervisningsplanens afsnit.
- 6) Aspiranten skal køre efter den prøvesagkyndiges anvisninger om rute og manøvrer. Anvisningerne gives tydeligt og i så god tid, at aspiranten kan opfatte og forstå dem og nå at forberede og udføre det anviste. Den prøvesagkyndige leder prøven på en sådan måde, at aspiranten ikke tvinges ud i unormale færdselssituationer eller tilskyndes til at handle mod færdselsreglerne og hensynet til sikkerheden i øvrigt. Den prøvesagkyndige skal gribe ind ved brug af vogntogets betjeningsudstyr, hvis det er nødvendigt af hensyn til sikkerheden eller for at undgå påkørsel.
- 7) De manøvrer, som er indøvet i de indledende øvelser på vej, skal ikke ved prøven udføres separat, men indgår i forbindelse med den normale betjening af vogntoget under kørslen. Dog skal baglænskørsel omkring hjørne indgå, men kan kun kræves udført med nogen præcision.
- 8) Enkelte mindre alvorlige fejl kan ikke i sig selv medføre, at prøven bedømmes som ikke-bestået, idet aspirantens kørsel skal vurderes som helhed.
- 9) Resultatet af prøven skal meddeles straks efter prøvens afslutning. Aspiranter, der ikke har bestået, skal have oplyst, hvilke færdighedskrav i undervisningsplanen, der ikke er tilfredsstillende opfyldt.
- 10) Ved den praktiske prøve skal aspiranten medbringe:
 - a) **Ansøgningen** i udfyldt og underskrevet stand.
 - b) **Eventuelt tidligere udstedt kørekort.**
 - c) **Særlig legitimation:**
 - i) Eventuelt tidligere udstedt kørekort (EF-model (kreditkort-typen)), eller
 - ii) Gyldigt pas.
 - iii) Er ansøger ikke i besiddelse af tidligere udstedt kørekort eller gyldigt pas, jf. ovenstående, skal forevises original dåbs-, navne- eller fødselsattest, sundhedskort eller anden egnet legitimation samt billedlegitimation.
 - iv) Hvis personnummer eller fødselsdato og fødested ikke tydeligt fremgår af passet eller kørekortet, skal der tillige forevises et legitimationspapir udstedt af en offentlig myndighed, hvoraf personnummer eller navn og fødested tydeligt fremgår.
 - v) Hvis der er skiftet navn, og dette navn ikke fremgår af ovenfor nævnte dokumenter, skal navneændringen dokumenteres ved forevisning af vielsesattest, navnebevis eller dokumentation for anmeldelse til vielsesmyndigheden eller folkeregistret.
 - d) Kørelærerens eksemplar af lektionsplanen i udfyldt stand.

10.3 Lovbestemmelser i øvrigt om kørekort

Hovedmål

Eleven skal orienteres om de vigtigste lovbestemmelser vedrørende kørekort.

Delmål

10.3.1 Kørekortets gyldighed

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser:

- 1) Kørekortet er gyldigt i 5 år, men kan i særlige tilfælde udstedes med kortere gyldighed og på bestemte betingelser.
- 2) Når gyldighedstiden er udløbet, kan kørekortet fornys for kortere perioder ad gangen ved henvendelse til kommunen.

- 3) Under kørslen skal man have kørekortet hos sig og på forlangende vise det til politiet.
- 4) Hvis kørekortet beskadiges eller bortkommer, skal man henvende sig til kommunen for at få udstedt et nyt.

10.3.2 Inddragelse og generhvervelse af kørekort

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser:

- 1) Hvis politiet har grund til at antage, at en bilist ikke længere opfylder betingelserne for at have kørekort, kan politiet inddrage det eller indkalde den pågældende til en kontrollerende køreprøve.
- 2) Er førerretten frakendt, kan kørekortet normalt kun generhverves efter bestået kontrollerende køreprøve. Hvis den kontrollerende køreprøve skal gennemføres af en førstegangserhverver, skal der forinden gennemføres særlig køreundervisning. Den særlige køreundervisning skal gennemføres hos en godkendt kørelærer og skal mindst omfatte et antal lektioner i teorilokale og i praktisk køreundervisning (øvelseskørsel).
- 3) Hvis førerretten er frakendt som følge af spirituskørsel (eller før 1. september 2005 for promillekørsel) skal der gennemføres et kursus i alkohol og trafik (A/T-kursus) og bestås en kontrollerende køreprøve.
- 4) Førstegangserhververe af kørekort (dvs. indehavere af kørekort enten til kategori AM, kategori A eller kategori B) vil ved visse overtrædelser af færdselslovens bestemmelser få et kørselsforbud eller en ubetinget frakendelse af førerretten. Dette gælder således alle, der endnu ikke har haft det første kørekort i 3 år.
- 5) Kørekortindehavere får ved visse overtrædelser af færdselsloven udover en bøde også et »klip i kørekortet«. Fx hvis man kører over 30 % for stærkt, kører over for rødt, eller hvis børn under 15 år ikke er spændt fast i bilen. 3 klip inden for 3 år medfører en betinget frakendelse af kørekortet. Klippekortet gælder for grove overtrædelser af færdselsloven, som ikke i sig selv medfører frakendelse af kørekortet, men som udsætter andre for fare.
- 6) For førstegangserhververe af kørekort er reglerne strammere, idet kørselsforbud opnås allerede efter 2 klip inden for 3 år.